

Járványkezelés a börtönökben – nemzetközi tapasztalatok

Európai körkép

Ivanics Zsófia
ELTE-ÁJK Kriminológiai tanszék (tanársegéd)
NKE-RDI (doktori hallgató)

Járványkezelés a börtönökben – nemzetközi tapasztalatok

Európai körkép

1. A vizsgálat háttere és forrásai
2. A COVID-19 jelenléte az európai börtönökben
3. Bevezetett járványügyi intézkedések főbb dimenziói
4. Összegzés

A vizsgálat háttere és forrásai

Ajánlások és gyűjtőoldalak

- Kezdeti szakasz: Sorra megjelenő ajánlások, rendszeresen frissülő gyűjtőoldalak, összehasonlító elemzések
- Nemzetközi szervezetek által közreadott ajánlások: WHO, UNODC, SPT, CPT, PRI, EuroPris, PCCP
- Gyűjtőoldalak és online platformok
  - **Prison Insider**: Fogvatartási körülményekre, fogvatartotti jogokra fókuszáló információs portál. *Információ forrása*: média, bv. szervezetek hivatalos közlése, jogvédő szervezetek közleményei.
  - **Europris**: Európai hálózat, tagjai lehetnek kormányzati vagy civil szervezetek is. Gyűjtés a tagállamok által eddig bevezetett intézkedésekről. *Információ forrása*: hálózat tagjai számára megküldött adatkérések, levelezőlistán lefolytatott felmérések.
  - **European Prison Observatory**: Egy olasz civil szervezet (Antigone) által koordinált és az Európai Unió forrásaiból működtetett, büntető igazságszolgáltatásra fókuszáló kutató és szakpolitikai hálózat. *forrása*: média, bv. szervezetek hivatalos közlése, jogvédő szervezetek közleményei
- Az ajánlások, valamint a gyűjtőoldalakon és online platformokon elérhető publikus információk szisztematikus követése 2020. március és 2020. novembere között (+ utánkövetés, 2021)

A vizsgálat háttere és forrásai

Összehasonlító, összegző elemzések

- **Európai Parlament**
  - *Koronavírus és börtönök az EU tagállamaiban. A járvány terjedésének csökkentését célzó intézkedések* (megjelenés: 2020. június)
- **Európa Tanács**
  - *Börtönök és fogvatartottak Európában a járvány alatt: A COVID-19 rövidtávú hatásai a börtönnépeségre* (megjelenés: 2020. június)
  - *Börtönök és fogvatartottak Európában a járvány alatt: A COVID-19 középtávú hatásai a börtönnépeségre* (megjelenés: 2020. november)
- **Centre for Crime and Justice Studies & European Prison Observatory**
  - *COVID-19 az európai börtönökben: felkészültség, megelőzés, kontroll* (Megjelenés: 2020. június)
- **Innovative Prison Systems**
  - *COVID-19 járványra adott válaszok. Láthatatlan fenyegetés elleni küzdelem a börtönökben* (Megjelenés: 2020. június)
- **Europris**
  - *Rövid összehasonlító jelentések* (Megjelenés: 2020. március, április, július, november)

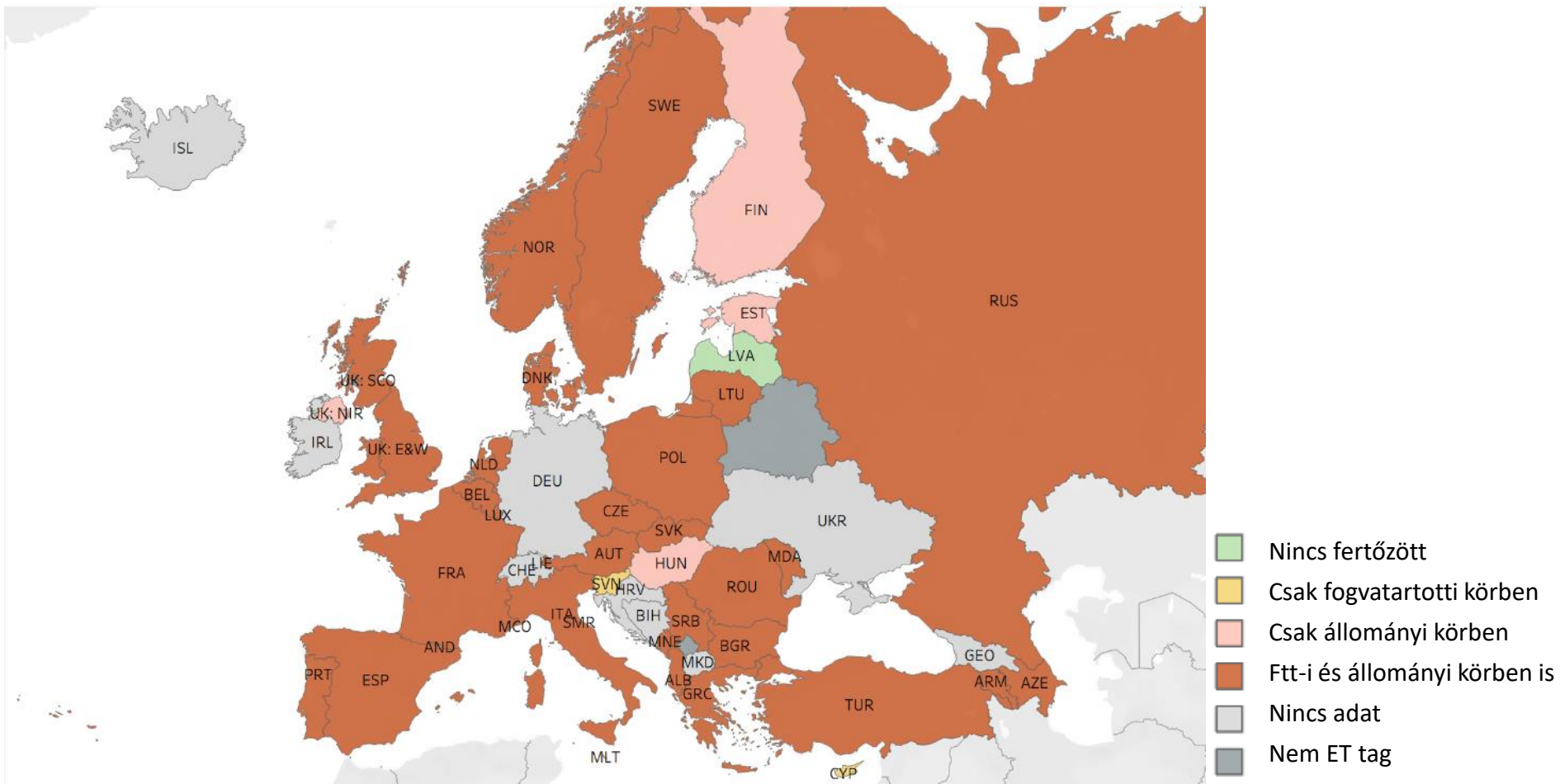
Járványügyi védekezésre vonatkozó ajánlások

Legjellemzőbb elemek

- Megelőző intézkedések bevezetése (fertőtlenítés, védőfelszerelés, távolságtartás)
- **Korlátozó intézkedések megalapozottsága (időszerűség, arányosság)**
- Emberi jogok tiszteletben tartása
- Egészségügyi protokollok kidolgozása
- Fogvatartottak megfelelő tájékoztatása, transzparencia biztosítása
- Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosítása
- Személyi állomány felkészítése, támogatása
- Veszélyeztetett csoportokra fordítandó fokozott figyelem
- Túlzsúfoltság csökkentése
- Kompenzációs kapcsolattartási megoldások bevezetése (kapcsolattartás)

A COVID-19 megjelenése az európai börtönökben

(2020.09.-15-ét megelőzően, a COVID-19 járvány első hulláma során)

Forrás: [Az Európa Tanács középtávú értékelő jelentése](#) (2020. nov.)

A COVID-19 megjelenése az európai börtönökben

Ország	megfertőződött fogvatartottak száma (2020.12.03.)	megfertőződött fogvatartottak aránya (2020.12.03.)	megfertőződött fogvatartottak száma (2021.09.21.)	megfertőződött fogvatartottak aránya (2021.09.21.)
UK- Anglia és Wales	1529	1,9	18442	23,1
Szlovénia	0	0	179	14,3
Észtország	214	9,1	329	14,0
Horvátország	21	0,6	384	11,6
Magyarország	110	0,7	1357	8,2
Belgium	290	3	762	7,9
Svédország	38	0,5	503	7,1
Szlovákia	92	0,9	743	7,1
Franciaország	n.a.	n.a.	4165	6,7
Norvégia	17	0,6	139	5,3
Írország	22	0,6	177	4,6
Luxemburg	13	2,6	19	3,8
Dánia	3	0,1	149	3,8
Csehország	13	0,1	753	3,7
Finnország	2	0,1	61	2,7
Románia	0	0	148	0,7
Bulgária	8	0,1	53	0,7
Hollandia	16	0,2	62	0,7

Forrás: [Az Európa Tanács közértávú értékelő jelentése](#) (2020. nov.); [Europris Feedback Collection](#) (2021. szept.)

Általános trend

A koronavírus a legtöbb európai országban lassabban terjedt a börtönökben, mint azokon kívül

Bevezetett járványügyi intézkedések

Legjellemzőbb gyakorlatok

Szervezeti szabályozás

- Fertőtlenítési, megelőzési protokollok kidolgozása (testhő mérés, maszkviselés, intézeten belüli mozgások korlátozása stb.)
- COVID-részlegek kialakítása a büntetés-végrehajtási eü-i intézményekben
- Izolációs zárkák kijelölése
- **Kapcsolattartás szabályozása** (látogatófogadás felfüggesztése vagy korlátozása + kompenzáció)
- Csomagfogadás felfüggesztése
- Fogvatartotti tevékenységek/foglalkozások, munkáltatás szüneteltetése/korlátozása
- Ideiglenes intézetelhagyás felfüggesztése
- Szállítások felfüggesztése
- Videó konferencia keretében megvalósított bírósági meghallgatások
- Szolgálat szervezés átalakítása

Törvényi szabályozás

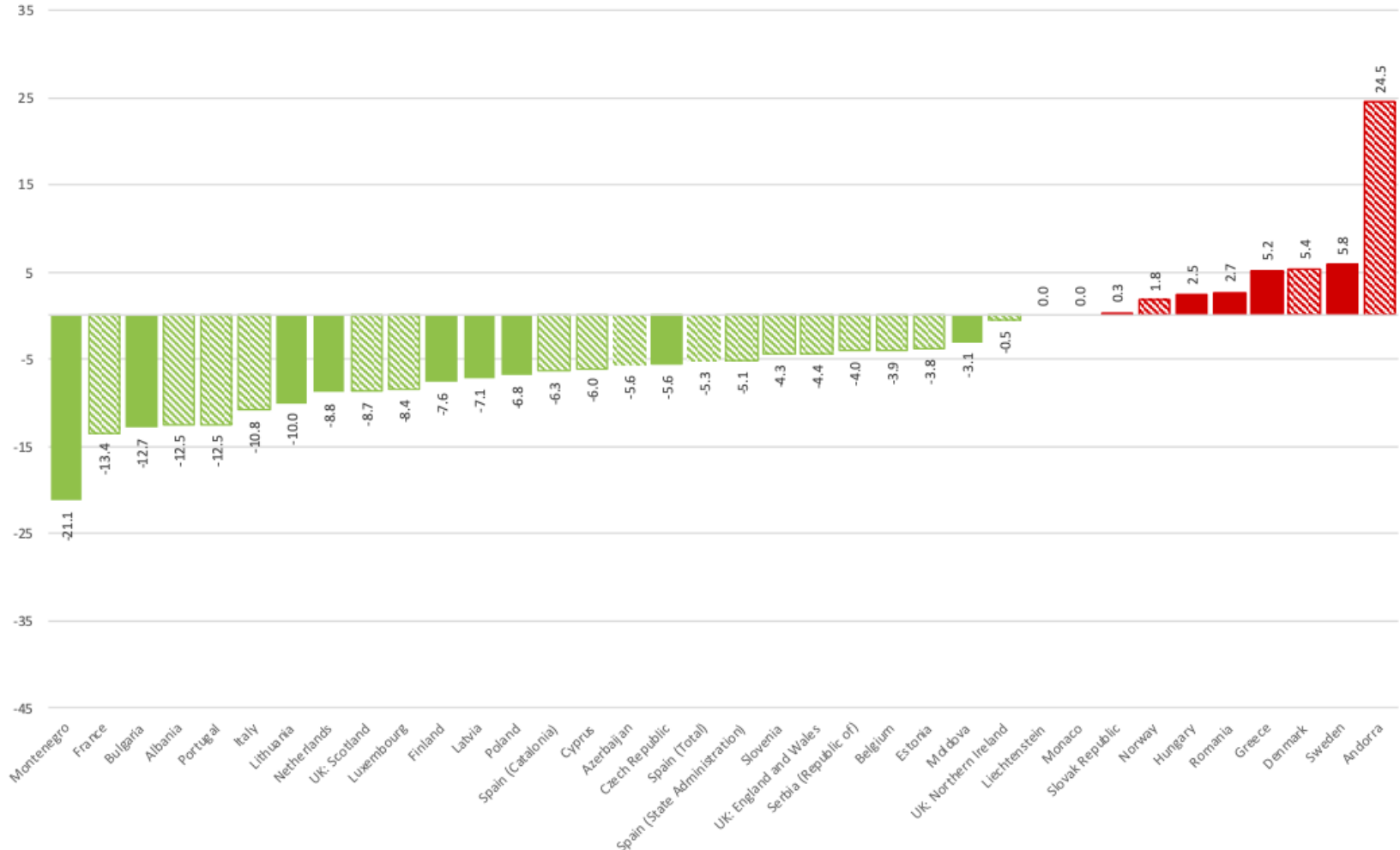
- **Telítettség csökkentését célzó szabályozások**
- Pl.: szabadságvesztés-büntetések végrehajtásának elhalasztása, alternatív végrehajtási formák előnyben részesítése, korai vagy ideiglenes szabadítás

Bevezetett járványügyi intézkedések Túlsúlyosság csökkentését célzó tv-i szabályozások

Börtönépesség alakulása

2020. 01.01 – 2020.09.15. között - 4%-nál magasabb csökkenés 20 bv. rendszer esetében

Forrás: [Az Európa Tanács középtávú értékelő jelentése](#) (2020. nov.)

Bevezetett járványügyi intézkedések

Kapcsolattartási szabályozások főbb mintázatai

- Csomagfogadás felfüggesztése, csomagkarantén, levelek fénymásolatban
- Csomagban kapható élelmiszerek körének bővítése (pl. Észtország)
- **Látogatófogadás felfüggesztése vagy korlátozása** (pl. kiskorúak, kapcsolattartók körének, létszámának szűkítése)
  - Kompenzáció:
    - telefonköltségek átvállalása (ha saját költségen nem megoldható)
    - extra telefon kredit biztosítása
    - telefonhívások gyakoriságának, időtartamának növelése
    - Elektronikus kapcsolattartási formák fokozott használata, videohívások elérhetővé tétele (regisztrált kapcsolattartókkal)

Bevezetett járványügyi intézkedések

Látogatófogadás szabályozása 2020-ban

Ország	Látogatófogadás felfüggesztése	Látogatófogadás újraindítása
Anglia és Wales	Március közepe	Július eleje
Ausztria	Március közepe	Május közepe
Belgium	Március közepe	Május második fele
Ciprus	Március közepe	Június eleje
Csehország	Március közepe	Június eleje
Dánia	Március közepe	Május közepe
Finnország	Március közepe	Június második fele
Franciaország	Március közepe	Május közepe
Görögország	Március közepe	Május közepe
Hollandia	Március közepe	Június
Horvátország	Március	Május második fele
Írország	Március második fele	Augusztus közepe
Lengyelország	Március közepe	Július vége
Lettország	Március közepe	Június közepe
Litvánia	Március közepe	Június közepe
Málta	Március	Június eleje
Olaszország	Március közepe	Június eleje
Portugália	Március eleje	Június
Spanyolország	Március közepe	Május közepe
Szlovénia	Március közepe	Június eleje
Románia	Március közepe	Május közepe

Általánosnak számító megelőző óvintézkedések:

- Eü-i kérdőív és nyilatkozat kitöltése
- Kötelező testhő mérés és maszkviselés (esetenként kesztyű)
- Fizikai kontakt nem engedélyezett
- Látogatók száma limitált
- Látogatási idő limitált
- Látogatóhelyiségek rendszeres fertőtlenítése

A látogatófogadások újbóli engedélyezésére az első két hullám között szinte minden ország esetében sor került, megfelelőnek ítélt óvintézkedések mellett (hasonló volt a helyzet 2021-ben is)

Összegzés

Az intézkedések főbb irányvonalai

- Higiéniai protokollok és a bv-s egészségügy felkészítése
- Intézeti élet szabályozása, korlátozások bevezetése
- Törvényi módosítások, a túlsúlyfoltosság csökkentése

Bv-i járványügyi védekezés eltéréseinek legfőbb dimenziója

- Időszerűség és arányosság
- Szakmai és érdekképviselői szervek, érintetti csoportok visszajelzéseire való nyitottság
  - Fogvatartotti és hozzátartozói csoportok
  - Szakszervezeti érdekképviselő
  - Bírói testületek
  - Jogvédő szervezetek
- Transzparencia
  - Fertőzőtségi mutatók, tesztmutatók, átoltottság, bevezetett intézkedések, korlátozások láthatósága (pozitív példák: UK, Olaszország, Franciaország)

KÜLÖN- SZÁM 5. BELÜGYI SZEMLE

A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI, TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

CZEMECZER ORSZOLVA – Pandémia – Feladatok és a börtön-egészségügy
Nemzetközi kitekintés és a magyarországi gyakorlatok bemutatása

HINKEL TAMÁS – MOLNÁRÉCZ ROLAND – A börtön-egészségügyi szervezet
COVID-19 járványügyi ellátási intézkedéseinek bemutatása

KOVÁCS IMRE – A koronavírus-járványügyi veszély feladatrendszerének stratégiai keretrendszer,
a védekezésről és megvalósításáról kapcsolatosan végrehajtott feladatok és a gyakorlatok kiértékelése

MEHES RÁDNY ANNA – BÉGE LÁSZLÓ – A személyi állomány és a fogvatartottak egészségügyi ellátásának biztosítása,
a védekezési operatív terv megvalósítása a koronavírus-járvány idején

SÓMÓGYVÁRI IMRE – A koronavírus-járványügyi feladatrendszerének kapcsolódásai – Kihívások és szervezeti válaszok
A fogvatartotti ellátásokról, alkalmazásokról, egészségügyi szolgálatokról

VÁRKONYI ZSOLT KRISTÓF – A koronavírus-járvány elleni rendkívüli óvintézkedés
Nemzetközi kitekintés

TAMÁS FERENC – The Most Modern Mobile Epidemic Hospital of Europe Was Built in Kiskunhalas

JÁRÓVICS SÁNDOR – Operation and Role of the Operative Body of the Hungarian Prison Service
Headquarters in the Fight Against COVID-19 Epidemic

69.
évfolyam

Köszönöm a figyelmet!

ivanicszs@ajk.elte.hu